

Lastovo perla Jadranu

Nezapomenutelné výhledy z vrchu Hum
(foto: HTZ Sergio Gobbo)

text Milena Blažková, autorka projektu Poznej světové dědictví UNESCO foto Chorvatské turistické sdružení

DÁVÁTE-LI PŘI SVÝCH VÝJEZDECH ZA AKTIVNÍM ODPOČINKEM SPOJENÝM S POZNÁVÁNÍM PŘEDNOST SPÍŠE SAMOTĚ V PANENSKÉ PŘÍRODĚ, TRADIČNÍM HODNOTÁM A PŘÁTELSKÉMU DOMÁCÍMU PROSTŘEDÍ, PAK MÁM PRO VÁS BÁJEČNÝ TIP. VYDEJTE SE NA JEDEN Z NEJHEZČÍCH CHORVATSKÝCH OSTROVŮ, NA VZDÁLENÉ LASTOVO SE ZASTÁVKOU NA KORČULE. IDEÁLNĚ NA JAŘE NEBO NA PODZIM, KDY JE PŘÍRODA BAREVNÁ, POČASÍ PŘEJE CYKLOTURISTICE A MOŘE UŽ NEBO JEŠTĚ LÁKÁ KE KOUPÁNÍ.

Před lety jsem trávila jednu ze svých chorvatských dovolených na Korčule s kamarádkou, zkušenou cyklistkou. Jadranské ostrovy zná perfektně, brala mě na místa, která patřila v těch chvílích jenom nám a nad jejichž krásou se tajil dech. V malebné Pupnatské zátocce jsme si užívaly moře a nedaly se odradit ani podivínským majitelem jediného kamenného domku široko daleko, jemuž jsme okupovaly romantickou plážičku, ani děsně příkrým kopcem, do kterého jsme musely vpodvečer svá kola vytlačit k silnici. Ještě teď, po tolika letech, si vybavuji ve vzpomínkách tiché šplouchání mořských vlnek, hedvábný dotek chladivé vody a vůni středomořské přírody, doprovázenou charakteristickým skřípotem cikád. Rozplývala jsem se nad tou

nádherou a kamarádka jen tak mimochodem prohodila: „Vidíš támhle v dálce ten osamělý tajemný obrys na obzoru? To je ostrov Lastovo, to bys teprve žasla!“

Ostrov Marca Pola

Následujících pár dní jsme se toulaly po ostrově Korčula, o němž kdysi soupeřili Benátky a chorvatští králové a později Janované a Benátčané. Traduje se, že v jedné takové bitvě byl Janovany zajat Marco Polo, který se na Korčule údajně narodil. Prošli jsme se po opevněných hradbách města, vstoupily do historického centra Pevninskou branou zdobenou benátským lvem a procházely úzkými uličkami orientovanými tak, aby své obyvatele chránily před nárazy ne-

příjemného větru zvaného bóra. Našly jsme dům Marca Pola přeměněný na muzeum, i románskou katedrálu sv. Marka z 15. století s gotickými lomenými oblouky a působivým portálem, který dává tušit zručnost korčulských kameníků, a nevynechaly jsme ani kopec Wellington nad městem s nádherným výhledem na celý Korčulský průliv. Ještě než jsme opustily město, udělalo nám radost divadelní představení Moreška, nejznámější místní lidová slavnost. Tradiční šermířský tanec připomínající střet dávných křesťanů s Maury při pokusu o osvobození mladé dívky unesené bezvěrci nás pobavil a zároveň přenesl o pár století zpátky.

Další dny jsme křížovaly ostrovem, střídavě mýjely husté porosty borovic, cyprí-

Při slavnostech si místní oblékají tradiční kroje
(foto: HTZ Sergio Gobbo)

šů a dubů, obdělávaná pole, sady a malebné vesničky s milými lidmi, kteří nás zvali mezi sebe. Občas jsme nahlédly do jejich soukromí, v němž se dají vystopovat tradice předků, pily s nimi vynikající místní červené víno Plavac, ochutnávaly domácí pršut, sýry, říky, ovoce. Poznaly jsme postupně Pupnat, Zavalaticu, Blato, Vela Luku a další místa a já pochopila, že se Korčula právem uchází o zápis na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO.

Válečná základna

Kamarádčina zmínka o Lastovu čekala uložena v paměti na příležitost a ta se skutečně pár let poté, co se vzdálený ostrov začal více otevírat turistice, naskytla. V rámci oblíbených plaveb Kololod, které čtenáři Cykloturistiky důvěrně znají, jsme mířili s plachetnicí Silvou z korčulského přístavu Vela Luka k nejjihnějšímu dalmatskému ostrovu. Po několika hodinách plavby Silva minula řadu ostrůvků, skalisek a neobydle-

Centrem ostrova je městečko Lastovo (foto: HTZ Sergio Gobbo)

ný ostrov Mrčara, vyhlášené loviště jadranských langust a humrů, a vplula do přístavu Ubli v hluboké chráněné zátocce Vejo Lago. Byli jsme v cíli.

Téměř padesát let byl ostrov jako doména válečného námořnictva pro cizince nedostupný. Odlehlost od mateřské pevniny a příkré skalnaté vápencové pobřeží s častým výskytem přirozených jeskyň s vhodnými úkryty pro ponorky a další pravidla poskytovaly Titově armádě přímo ideální podmínky pro utajení. Světová veřejnost se o krásách panenské přírody a bohatém podmořském životě v okolí ostrova dozvíдалa teprve od konce minulého století, kdy se v jeho blízkosti začali objevovat první jachtaři, potápěči i rybáři.

Starobylé Lastovo a slavný rodák

Ze sedmi ostrovních sídel s necelými 1300 obyvateli se půvabné Lastovo považuje za hlavní centrum. Rozkládá se po-

někud stranou moře v půlkruhu na svahu kopce Glavica, přičemž spojení s malou zátokou Lučica zajišťuje silnice na opačné straně kopce. K malebnosti městečka přispívá nejen jeho poloha, ale i jednotlivé stavby, odrážející historii ostrova: farní kostel sv. Kosmy a Damiána z 15. století se vzácnou klenotnicí, Novi Kaštel na vrchu Glavica v místech bývalého prehistorického hradiště, postavený Francouzi, dnes meteorologická stanice, a asi dvacítky renesančních domů s vysokými prostornými terasami na průčelí, typickými pro lastovské domy. Půvab domů umocňují zvláštní zdobné válcovité komíny, tzv. fumari, které se začaly stavět v 17. a 18. století a které jinde v Dalmácii v tak hojném počtu neuvidíte. Zato se objevují v logu místního turistického informačního centra.

Za nejkrásnější na Lastovu bývá považován kostelík v goticko-renesančním slohu zasvěcený Panně Marii se vzácným oltářním obrazem benátského mistra. Kostelu jej da-

Průkopníci cykloturistiky na Lastovu jsou organizátoři programu KOLOLOD (foto: archiv Geotour)

roval nejslavnější místní rodák, tiskař Dobře Dobričević, ve světě známý pod jménem Boninus de Bonini (narozen 1457), jehož tiskařské práce se úpravou řadí vůbec k nejzdařilejším v Evropě. Bonini stojí za unikátním prvním vydáním Danteho Božské komedie se sedmašedesáti dřevorezy.

Lastovo z cyklistického sedla

Ačkoliv je ostrov jen devět kilometrů dlouhý a šest kilometrů široký, poskytuje cykloturistům, kteří musejí počítat s makadamovými stezkami, nezapomenutelné zážitky: nádherné výhledy, barevnou svěží přírodu, zvláště na jaře, romantické zátoky se skalnatým pobřežím. Celé Lastovo je mírně zvlněné, dá se jím projíždět, nejvyšší kopec Hum se zvedá do nadmořské výšky 417 metrů a z jeho vrcholu dohlédnete až na Mljet, Pelješac nebo Monte Gargano.

Místní hospodáři pěstují na pracně vybudovaných terasových políčkách vinnou révu, olivy, ovoce a zeleninu. Musejí si vystačit s vláhou v podobě rosy a deště, protože na ostrově chybí pramen sladké vody. Za zmínku stojí i zvláštní druh pomerančovníků s nakyslými pikantními plody, které hospodyně používají při úpravě rybích jídel. Domácí produkty, například různé džemy, olivový olej, víno a další, dosahují vynikající kvality a je chvályhodné, že na podporu prodeje vzniklo nedávno sdružení Prijatelj Lastova, které se snaží prorazit i v zahraničí (více o sdružení na www.prijatelj-lastova.hr).

I když se změny a překotný technický pokrok ve světě dotkly ostrova, z něhož mnoho mladých odchází za prací na pevninu, Lastované se snaží tradice svých předků za-

chovat. Velké oblibě se těší církevní svátky, slaví se tradičně hudbou a tancem, lidé si oblékají pestrobarevné vyšivané kroje, hudebníci opráší historické nástroje. Největší slavnosti připadají na dobu masopustu, kdy se všichni baví, zpívají a dopřávají si dobrého jídla. Pijí lastovskou maraštinu, vynikající suché víno sytě žluté barvy, příjemně svěží a natrpklé „jako život na Lastovu“, jak tvrdí místní.

Přírodní park Lastovo-Archipel

K největším jedinečnostem ostrova patří panenská příroda. K přírodnímu parku Lastovo-Archipel se řadí ještě ostrovy Kopište, Lastovnjaci, Vrhovnjaci a další, celkem přes čtyřicet ostrůvků a skalisek o rozloze 53 km² na celkové ploše 143 km². Jedinečná říše rostlin i zvířat se vyznačuje velkou rozmanitostí, sedmdesát procent ostrova pokrývají lesy a není třeba se obávat jedovatých hadů či pavouků, žádní zde nežijí. Pozadu rozmanitostí nezůstává ani okolní moře s bohatstvím planktonu poskytujícím dostatek potravy pro mořské živočichy. Však je také vyhledávaným cílem potápěčů, na Lastovu působí i dvě potápěčská centra. Za-

chovaná příroda spolu s kulturními tradicemi a jedinečnými stavbami si také zaslouží být v budoucnu čekatelem na zápis do Seznamu kulturního dědictví UNESCO.

Pravý ráj na majáku

Do Ublí na jihozápadě ostrova, kde zakotvila „naše“ Silva, zajíždějí hlavně jachty a plachetnice, jejichž osádky dávají přednost klidu před přeplněnými přístavy na pevnině. Zároveň sem vplouvají trajekty obstarávající pravidelné spojení s Hvarem, Korčulou a s přístavy Split a Dubrovnik. Ještě lépe ukrytá a chráněná je malá vesnička Skrivena Luka („skrytý přístav“). Tady, jižně od mysu Skriževa na stejnojmenném poloostrově, se vypíná na skalním útesu jeden z nejstarších majáků oblasti, Struga, postavený roku 1839. Maják stojí v sedmdesátimetrové výšce nad mořem na okraji strmé skalní stěny, odkud se naskýtá mimořádně krásný rozhled. Uvnitř je k dispozici čtyřlůžkové apartmá pro báječnou dovolenou v naprosté samotě. Dá se k němu vystoupat i vyjet úzkou příkrou cestou. Představte si pobyt na majáku v malebné zátoce nebo příjemné posezení v tradiční hospůdce ve Skrivené Luce s místní specialitou, langustou grilovanou na dřevěném uhlí nebo vařenou s rajčaty a kapary. Není právě Struga tím pravým rájem?

Nebe plné hvězd

Lastovo jsem navštívila ještě několikrát a ke své radosti musím konstatovat, že se příliš nezměnilo. I přes zvýšený počet návštěvníků stále zůstává panenské, odlehlost ho chrání před masovou invazí turistů. A ještě jedno prvenství je nutné Lastovu přiznat. Vzdálenost od měst, volná příroda a moře, tudíž minimální znečištění elektrickým osvětlením, jsou důvodem neuvěřitelně krásné a hvězdami poseté noční oblohy, která díky tmavému nebi bez odlesků osvětlení nemá v Evropě konkurenci. Kdo jednou v životě pozoroval z nejvyššího místa na Lastovu Mléčnou dráhu a hledal jednotlivá souhvězdí, nikdy na tyto okamžiky nezapomene.

Jedna z malebných zátok na jihozápadě Lastova (foto: HTZ Boris Kragić)

Užitečné odkazy

www.unesco-media.in.cz, www.chorvatsko.hr
www.visitkorcula.eu, www.lastovo.hr
www.geotour.cz, www.kololod.cz